

Татарстан Республикасы
Нурлат муниципаль районы
Төрнәс авыл жирлеге Советы

22 апрель 2022 ел

№ 41

**Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының
"Төрнәс авыл жирлеге" муниципаль берәмлекендә жирләү эшен оештыру
турындағы нигезләмәне раслау хакында**

Россия Федерациясе Президентының «Вафат булган кешеләрне жирләү буенча хезмәт күрсәтүгә гражданнарның хокук гарантияләре турында» 1996 елның 29 июнендейге 1001 номерлы Указы, «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы, «Күмү һәм жирләү эше турында» 1996 елның 12 гыйнварындағы 8-ФЗ номерлы федераль законнар, Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы "Төрнәс авыл жирлеге" муниципаль берәмлеке Уставы нигезендә, Төрнәс авыл жирлеге Советы КАРАР ИТТЕ:

1. Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының "Төрнәс авыл жирлеге" муниципаль берәмлекендә жирләү эшен оештыру турында күшымтада бирелгән Нигезләмәне расларга.
2. Әлеге каарны Нурлат муниципаль районының рәсми сайтында <http://nurlat.tatarstan.ru/> бастырып чыгарырга.
3. Әлеге каарның үтәлешен контролдә тотуны үз жаваплылыгымда калдырам.

Татарстан Республикасы
Нурлат муниципаль районы
Төрнәс авыл жирлеге
Советы рәисе

С.В. Белов

Татарстан Республикасы Нурлат
муниципаль районы Төрнәс авыл
жирлеге Советының 2022 елның 22
апрелендәге 41 номерлы каарына
кушымта

**Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының
"Төрнәс авыл жирлеге" муниципаль берәмлекендә жирләү эшен оештыру турында
нигезләмә**

"Төрнәс авыл жирлеге" (алга таба - Нигезләмә) муниципаль берәмлекендә жирләү
эшен оештыру турында әлеге нигезләмә Россия Федерациясе Президентының 1996
елның 29 июнендердә № 1001 номерлы "Улгәннәрне күмү буенча хезмәт күрсәтүләр
гарантияләре турында" гы Указы, "Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның
гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы, "Күмү һәм
жирләү эше турында" гы 1996 елның 12 гыйнварындагы 8-ФЗ номерлы федераль
законнар, жирләү һәм күмү өлкәсендә башка норматив хокукый актлар, РФ Баш дәүләт
санитария табибының 28.01.2021 N 3 каары белән расланган СаН ПиН 2.1.3684-21
нигезендә эшләнгән.

1нче бүлек. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

Статья 1. Әлеге Нигезләмәдә кулланыла торган төп төшенчәләр һәм билгеләмәләр
Әлеге Нигезләмәдә тубәндәге төшенчәләр кулланыла:

-жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә жирле үзидарә органы-жирле үзидарәнең
вәкаләтле органы яисә жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә вәкаләтләр бирелгән жирле
үзидарә органының вәкаләтле вазыйфаи заты;

- жирләү эше мәсьәләләре буенча максус хезмәт - жирләү буенча хезмәтләрнең
гарантияләнгән исемлеген күрсәту максатларында муниципаль берәмлекләрнең жирле
үзидарә органнары тарафыннан төzelә торган оешма;

- жирләү буенча хезмәтләрнең гарантияләнгән исемлеге - жирләгәндә дәүләт
гарантияләрен тәэммин итү максатларында жирләү эше мәсьәләләре буенча
максуслаштырылган хезмәт күрсәтә торган хезмәтләрнең минималь исемлеге;

- жирләү зонасы - зират территориясенең төп функциональ жирләү өлеше, шул
исәптән мәетнең яндырыган көле салынган савытны күмү зонасы.

- жирләү урыннары - жирләү өчен зиратларның жирләү зонасында бирелә торган
жир кишәрлекләре;

- кабер өстендәге корылмалар (кабер ташлары) - жирләү урыннарында
урнаштырыла торган истәлек корылмалары;

-ялгыз каберлекләр - вафат булган (улгән), хатыны, якын туганнары, башка
туганнары яисә вафат булган затның законлы вәкиле булмаган, шулай ук шәхесләре Эчке
әшләр органнары тарафыннан билгеләнмәгән мәетләрне (улгән) жирләү өчен жәмәгать
зиратлары территориясендә бирелә торган жирләү урыннары;

-туганнар каберләре - үлгән ир яисә хатынның якын туганын шул ук жир
кишәрлекендә жирләүне гарантияләү өчен жәмәгать зиратлары территориясендә
түләүсез нигездә бирелә торган жирләү урыннары;

-Гайлә (нәсел) каберлекләре - өч һәм аннан да күбрәк үлгән якын туганнарны, башка туганнарны күмү өчен жәмәгать зиратларында түләүле нигездә (туган булган затларны күмү урынын исәпкә алып) бирелә торган жирләү урыннары;

- гайлә әғъзалары-туганлық (милек) белән бәйле затлар, бергә яшәүче һәм уртак хужалық алып баручы;

- ирекле күмү өчен ябык зиратлар - күмү зонасында күмү урыннары бирү өчен буш жир кишәрлекләре булмаган зиратлар;

-санитар-яклау зонасы - күмү урыннарының чикләрен мәжбүри рәвештә маxус мәгълүмат билгеләре белән торак төзелештән, ландшафт-реакцион зонадан, ял зонасыннан һәм башка объектлардан аерып торучы зона;

- элек мәет жирләнгән урынга кабат мәет жирләү - мәетне элек туганнары жирләнгән урында билгеләнгән тәртиптә жирләү.

2нче бүлек. ЖИРЛӘҮНЕ ГАМӘЛГӘ АШЫРУ ГАРАНТИЯЛӘРЕ

Статья 2. Жирләү буенча хезмәтләрнең гаранцияләнгән исемлеге

1. Мәет жирләү бурычын үз өстенә алган ир яисә хатын, якын туганнарына, башка туганнарына, үлгән кешенең законлы вәкиленә яисә башка затка (алга таба - вафат булганны күмү бурычын үз өстенә алган зат) жирләү буенча киләсе бушлай хезмәтләр исемлеге нигезендә жирләү гарантияләнә:

1) жирләү өчен кирәkle документларны рәсмиләштерү (жирләнү турында таныклык һәм номер бирү);

2) жирләү өчен кирәkle табут һәм башка әйберләрне (киже-мамык тукыма белән тышланган табут, такталар, кием комплекты, киже-мамык тукыма) бирү һәм китерү;

хатыны, якын туганнары, башка туганнары яки законлы вәкиле булмаган мәетнең жәсәден төрү;

3) мәрхүмнең жәсәден (жәсәд өлешиләрен) илтү, ритуаль билгеләнештәге әйберләрне китерү буенча транспорт хезмәтләре күрсәту;

4) жирләү (каберне казу һәм көрәк белән күмү, кремацияләү һәм мәетнең яндырылганнын соң көле салынган савытны бирү);

5) Жирләү тәртибе турында язмаларны теркәп бару.

2. Жирләү буенча хезмәтләрнең гаранцияләнгән исемлеген күрсәту жирләү эше белән шөгыльләнүче маxус хезмәт, юридик һәм физик затлар тарафыннан гариза нигезендә башкарыла.

Бу максатларда түбәндәгә документлар бирелә:

- түләүсез нигездә жирләү буенча хезмәтләрнең гаранцияле исемлеген күрсәту турында ирекле рәвештә гариза;

- үлем турында медицина таныклығы.

3. Үлгөн кешене күмү бурычын үз өстенә алган зат ЗАГС органнарында мәстәкайлы рәвештә үлем турында таныклық рәсмиләштергөн булса, жирләүгө социаль пособие түләү өчен вәкаләтле органга пособиеләр түләү буенча түбәндәге документларны тапшыра:

- вафат булу турында таныклық күчермәсе белән төп нәсхәсе белән чагыштыру өчен;
- вафат булу турында белешмә.

4. Жирләү буенча иренә, якын туганнарына, башка туганнарына, законлы вәкиленә яки башка затка күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфаты түбәндәге таләпләргө туры килергә тиеш: үлгөн кешене жирләү мәсьәләләре буенча максус хезмәт тарафыннан жирләү эшен башкару бурычын үз өстенә алган бүтән затка жирләү буенча күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфаты түбәндәге таләпләргө туры килергә тиеш:

-жирләү өчен кирәклө документларны рәсмиләштерү (вафат булу турында медицина белешмәсе, вафат булу турында таныклық, Нурлат муниципаль районы Башкарма комитетының ЗАГС бүлгө тарафыннан бирелгөн таныклық) тиешле органнарга мөрәҗәтать иткән көннән бер тәүлек эчендә;

-жирләүне оештыруга һәм үткәрүгә заказны кабул итү, ул мәрхүм мәетенең кайсы моргта урнашуын, жирләү датасын һәм вакытын, матәм процессы маршрутын, кием-салым күләмен, мәрхүмнең буй озынлыгын, автокатафалк хезмәтенә заказны рәсмиләштерүне үз эченә ала;

- тышкы һәм эчке яктан тукыма белән тышланган агач табут бирү;
- күмү өчен кирәклө предметларны бирү;
- табутны һәм кирәклө әйберләрне төяү-бушату эшләрен дә кертеп бер адреска китерү;
- гәүдәне табутка салу;
- жәсәдне салынган табутны зиратка һәм алга таба күмү урынына илтү;
- кабер казу урынын билгеләүне, кышкы чорда күмү урыннарын кардан чистартуны, кулдан көрәк белән кабер казуны, кабернең төбен чистартуны, кабер стенасын кулдан чистартуны үз эченә алган кабер урнаштыру;
- автокатафалктан табутны алып, күмү урынына илтеп кую, матәм йоласын үткәрүне көтү, табут капкачын ябу, кабергә табутны төшерү (көл белән урнаны төшерү), табутны туфрак белән күмү, кабер өстендәге туфракны тигезләп өеп кую;
- язулы ритуаль теркәү билгесен (фамилиясе, исеме, атасының исеме, туган һәм һәм үлгөн көне) кабергә беркетү һәм урнаштыру.

5. Дин буенча гражданнарны күмү белән бәйле ритуаль хезмәт күрсәтүләрнең сыйфаты һәм җеназа ритуалы предметлары санитария нормаларына һәм кагыйдәләренә, техник шартларга һәм башка хокукий актларга туры килергә тиеш, алар гамәлдәге законнар нигезендә ритуаль хезмәтләр күрсәту өлкәсендә хезмәт күрсәтүләргә һәм продукциягә мәжбүри таләпләр билгели, шулай ук дин тоту кагыйдәләренә һәм тәртибенә, туганнарының теләкләрен исәпкә алып, туры килергә тиеш.

6. Мәет жирләү буенча хезмәтләр күрсәтүнөң гарантияләнгән исемлеге нигезендә күрсәтелә торган хезмәтләр бәясе, әлеге статьяның 1 өлешендәге 1 пунктында күрсәтелгән күрсәткечләрдән тыш, Россия Пенсия фондының Татарстан Республикасы Нурлат районындагы клиент хезмәте (бүлеге хокукларында), Россия Федерациисе Социаль иминият фонды бүлеге белән килештереп, жирле үзидарә органы тарафыннан билгеләнә.

7. Жирләү буенча хезмәт күрсәтүләрнөң гарантияләнгән исемлеге нигезендә бирелә торган хезмәтләрнөң 5нче пунктта күрсәтелгән хакы куләме, инфляция (куллану бәяләре) дәрәжәсен исәпкә алып, тиешле финанс елына Татарстан Республикасы бюджеты турында Татарстан Республикасы Законы нигезендә ел саен индексацияләнергә тиеш.

8. Вакытлыча эшкә сәләтсезлек очрагына һәм үлем көненә мәжбүри социаль иминиятләштерелергә тиешле һәм ана булу сәбәпле мәжбүри социаль иминиятләштерелергә тиешле вафат булган пенсионерларны жирләү өчен хезмәт күрсәтүләрнөң гарантияләнгән исемлеге нигезендә күрсәтелә торган хезмәтләр хакының жирләү эше мәсьәләләре буенча Россия Федерациисе Пенсия фонды, федераль бюджет, Россия Федерациисе Социаль иминият фонды, Татарстан Республикасы бюджеты акчалары исәбеннән түләү тәртибе һәм куләме; вакытлыча эшкә яраксызлык очрагына һәм мәжбүри социаль иминиятләштерелергә тиешле булмаган затларны жирләүгә һәм мәшгульлек хезмәте органнары тәкъдиме буенча вакытыннан алда пенсия рәсмиләштергән пенсионерлар (тиешле пенсия алу хокуқын бирә торган яшкә житкәнче, пенсионерның үлеме вакытыннан алда пенсия алган чорга житкән очракта) үлеменә бәйле рәвештә мәжбүри социаль иминиятләштерелергә тиешле үлгәннәрне жирләүгә;; вакытлыча эшкә яраксызлык очрагына һәм үлем көненә бәйле рәвештә мәжбүри социаль иминиятләштерелергә тиешле үлгән гражданнарны һәм вакытлыча эшкә яраксызлык очрагына һәм курсәтелгән гайлә әгъзаларының үлеменә бәйле рәвештә мәжбүри социаль иминиятләнергә тиешле гражданнарның балигъ булмаган гайлә әгъзаларын жирләүгә бәйле рәвештә аның вафат булган гайлә әгъзаларын жирләүгә бәйле рәвештә; әгәр вакытлыча эшкә яраксызлык очрагына һәм ана булага бәйле рәвештә мәжбүри социаль иминиятләштерелергә тиеш булмаган һәм пенсионер булмаган очракта, шулай ук үле бала туган очракта, йөклелекнәң 154 көне үткәннән соң, Россия Федерациисе законнары белән билгеләнгән срокларда башкарыла.

9. Төрнәс авыл жирлеге территориясендә урнашкан жирләү эше мәсьәләләре буенча маҳсус билгеләнгән хезмәт, жирләү буенча бушлай курсәтелә торган хезмәтләрнөң гарантияләнгән исемлеге турында (һәр хезмәтнең бәясен курсәтеп), түләүсез нигездә хезмәт курсәтүнөң гарантияләнгән исемлеген курсәту өчен кирәклे документлар исемлеге турында мәгълүмат (адреслар һәм телефоннар белән) рәсмиләштерү урыннарында урнаштыру, шулай ук жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә вәкаләтле башкарма орган турында мәгълүмат (адресларын һәм телефоннарын курсәтеп) сәламәтлек саклау учреждениеләре һәм ЗАГС органнары тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Статья 3. Вафат булучының күмү гарантияләре, ире, якын туганнары, башка туганнары яки үлгән кешенең законлы вәкиле булмаган, шулай ук вафат булучының шәхесе ачыкланмаган кешене күмү гарантияләре

1. Вафат булганнары, хатынын, якын туганнарын, башка туганнарын, башка туганнарын яки үлгән кешенең законлы вәкилен күмү буенча яисә аларны күмү мөмкинлеге булмаганда, шулай ук жирләү бурычын үз өстенә алган башка затлар булмаганда һәм шәхесе ачыкланмаган үлүчеләрне күмү буенча хезмәтләрнөң гарантияләнгән исемлеге:

- 1) күмү өчен кирәкле документларны рәсмиләштерү,
- 2) жәсәдне төрү,
- 3) табутны бирү һәм китерү,
- 4) үлгән кешенен жәсәден зиратка илтү,
- 5) жирләү: кабер казу һәм жирләү буенча хезмәтләр курсату,
- 6) күмү ритуаль теркәү билгесен урнаштыру.

2. Туганнарсыз, соралмаган һәм танылмаган үлгән кешеләрне күмү хезмәтләре түләүсез нигездә женаза эше мәсьәләләре буенча маҳsusлаштырылган хезмәтләр булып чыга.

3. Туганнарсыз, соралмаган һәм танылмаган вафат булган кешеләрне күмү хезмәтләренең бәясе әлеге Нигезләмәнең 2 нче маддәсeneң 7нче өлеше нигезендә билгеләнә.

4. Танылмаган үлгән кешеләрне күмү хокук саклау органнары ризалығы белән билгеләнгән вакытта гамәлгә ашырыла.

Статья 4. Мәет жирләүгә социаль пособие

1. Мәетне күмү бурычын үз өстенә алган затлар акчалары исәбеннән башкарылган очракта, курсателгән затларга Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән күләмдә күмүгә социаль пособие түләнә.

2. Мәет жирләүгә яисә бер мәртәбә матди ярдәм курсатугә социаль пособие билгеләү һәм түләү тәртибе Россия Федерациясе законнары белән билгеләнә.

Знче бүлек. ЖИРЛӘҮ ЭШЕ НИГЕЗЛӘРЕ

Статья 5. Жирләү һәм жирләү эше өлкәсенде кулланыла торган мәлкәт

1. Жирләү һәм жирләү эше өлкәсенде кулланыла торган мәлкәт белән идарә итү, файдалану һәм эш итү Россия Федерациясе законнары һәм муниципаль хокукий актлар нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Зиратлар урнашкан жир кишәрлекләре жир законнары нигезендә даими (сроксыз) файдалануга бирелә.

Статья 6. Жирләү һәм күмү эше өлкәсенде жирле үзидарәнең вәкаләтле органы

1. Төрнәс авыл жирлекендә жирләү һәм күмү эше өлкәсенде жирле үзидарәнең вәкаләтле органы булып Татарстан Республикасы Нурут муниципаль районнының "Төрнәс авыл жирлеке" муниципаль берәмлеке Башкарма комитеты тора.

2. Жирләү һәм күмү эше өлкәсенде жирле үзидарәнең вәкаләтле органы карамагына түбәндәгеләр керә:

- 1) жирлек территориясендә ритуаль хезмәт курсатуләрне оештыру һәм күмү урыннарын карап тоту;

2) жирлек территориясендә жирләу урыннарын булдыру һәм оештыру, зиратны ябу, зиратны күмү урыннарын күчерү (табигый бәла-казалар куркынычы янаган очракта) турында карар кабул итү;

3) жирләу һәм күмү эше өлкәсендә муниципаль программалар кабул итү һәм гамәлгә ашыру;

4) кануннар һәм әлеге Нигезләмә нигезендә жирләу урыннарын урнаштыру өчен жир кишәрлекләре бирү;

5) санитария һәм экология таләпләре бозылганда, күмү урынында эшчәнлекне туктатып тору яисә туктату, жибәрелгән хокук бозуларны бетерү буенча чаралар күрү;

6) жирләу буенча хезмәтләрнең гарантияләнгән исемлеге нигезендә күрсәтелә торган хезмәтләргә (тарифларга) бәяләрне раслау;

7) күмү урыннары зурлыгын билгеләу буенча тәкъдимнәр әзерләү;

8) зиратларны карап тоту һәм зиярәт кылу кагыйдәләрен билгеләү;

9) гайлә (нәсел каберлекләре) күмелүләре реестрын формалаштыру һәм алып бару, муниципаль зиратларда гайлә (нәсел каберлекләре) күмү өчен урын бирү яки бирудән баш тарту турында карар кабул итү;

10) жирле үзидарә органы карамагындагы зиратлар территориясендә башкарылган жирләүләренең барлык тәрләрен исәпкә алуны, шулай ук аларны инвентаризацияләүне алышп бару;

11) гамәлдәге законнарда каралган башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыру.

3. "Төрнәс авыл жирлеге" муниципаль берәмлеке башкарма комитеты жирләу эше мәсьәләләре буенча бурычлар йөкләнүче максус хезмәт төзи.

Статья 7. Жирләу эше мәсьәләләре буенча төзелгән максус хезмәт

Күму эше мәсьәләләре буенча максус хезмәткә түбәндәге бурычлар йөкләнә:

1) жирләу хезмәтләренең гарантияләнгән исемлеге нигезендә күрсәтелә торган хезмәтләр күрсәту;

2) үлгән, хатыны, ябын туганнары, башка туганнары булмаган, үлгән кешенең законлы вәкилен, шулай ук сорау булмаган һәм танылмаган үлгәннәрне күмү буенча хезмәтләр күрсәту.

Статья 8. Күму хезмәтләре

Әлеге Нигезләмә максатларында жирләу хезмәтләренә жирләу буенча хезмәтләр күрсәтүнең гарантияләнгән исемлегендә каралган хезмәтләр керә.

Статья 9. Моргка үлгәннәрне илтү белән бәйле тәп мәсьәләләр

1. Вафат булучының жәсәден, күтәреп кую - бушату эшләрен дә кертеп, моргка илтү медицина учреждениеләре хисабына гамәлгә ашырыла.

2. Мәрхүм, хатыны, яқын туганнары, башка туганнары булмаган йә суд-медицина экспертизасы (тишкірено) һәм патологик-анатомик яру (медицина учреждениеләрендә вафат булғаннан тыш) житештеру өчен үлгән затның законлы вәкилен ачыклау яисә булған урыннан мәетнең жәсәден тәяү-бушату эшләрен дә кертеп, моргка күчеру Россия Федерациясе законнары нигезендә әлеге тәр хәzmәт курсәтуләргә муниципаль контракт (килешү) төзегән юридик затлар яисә индивидуаль эшкуарлар тарафыннан Төрнәс авыл жирлөгө бюджеты акчалары исәбеннән гамәлгә ашырыла.

3. Әлеге статьяның 1 һәм 2 өлешләрендә каралмаган очракларда вафат булғаннарны транспортировкалау үлгән кешене (яисә башка кызықсынучы затларны) күмүне үз өстенә алған зат акчалары исәбеннән юридик затлар яисә индивидуаль эшкуарлар тарафыннан гамәлгә ашырыла.

4нче бүлек. ЖИРЛӘҮ УРЫННАРЫ

Статья 10. Зиратлар

1. Муниципаль берәмлек территориясендә урнашкан барлық зиратларны исәпкә алуны жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы билгеләнгән тәртиптә алып бара.

2. Ирекле жирләү өчен ябық булған зиратларда санитар-эпидемиологик кагыйдәләр һәм нормалар үтәлгән килеш (алга таба - санитария кагыйдәләре) бары тик жирле үзидарә органының ирекле жирләү өчен зиратны ябу турындағы хокуқый акты үз көченә көргөнчө бирелгән туганлық, гайлә (нәсел каберлекләре), мактаулы күмү территориясендә генә жирләнә.

3. Зиратлар территориясендә аларның максатчан билгеләнеше белән туры килми торган нинди дә булса эшкуарлық эшчәнлеге алып бару тыела.

Статья 11. Зиратларны карап тоту һәм зиярәт қылу кагыйдәләре

1. Жирле үзидарә органы карамагындағы зиратларны карап тоту һәм зиярәт қылу кагыйдәләре жирләү һәм күмү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы тарафыннан билгеләнә.

2. Зират территориясендә юл хәрәкәте иминлеге турында Россия Федерациясе законнарын үтәп, транспорт чаралары өчен бушлай машина кую урыны каралырга тиеш.

3. Жирләү урыннарын чәчәкләр, матурлау материаллары белән сату итү шуши максатлар өчен жирле үзидарәнең жирләү һәм күмү эше өлкәсендәге вәкаләтле органы үз компетенциясе чикләрендә бирелгән урыннарда гына гамәлгә ашырыла.

5нче бүлек. КҮМЕЛҮ УРЫННАРЫ

Статья 12. Күмелү урыннары һәм аларның төрләре

1. Әлеге Нигезләмә максатларында күмү урыннары түбәндәгә төрләргә бүленә: ялғыз, туганлық, гайлә (нәсел), мактаулы.

Жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә жирле үзидарә органы жирле үзидарә органы карамагындағы зиратлар территориясендә житештерелгән барлық каберлекләрне исәпкә алып бара, шулай ук аларны өч елга бер тапкыр инвентарьлаштыру үткәрә.

2. Жәмәгать зиратлары территориясендә хәрби каберлекләр (хәрби участоклар) һәм бер диндә вафат булган кешеләрне жирләү өчен аерым жир участоклары (зоналар) каралырга мөмкин.

3. Жәмәгать зиратлары территориясендә, халыкның радиацион куркынычсызлығы өлкәсендә Россия Федерациясе законнарын һәм санитар кагыйдәләрне үтәп, югары радиоактив фонына ия булган мәетләрне жирләү өчен аерым жир кишәрлекләре (зоналар) каралырга мөмкин.

4. Жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә жирле үзидарәнен вәкаләтле органы тарафыннан, Россия Федерациясе законнары һәм әлеге Нигезләмә таләпләрен үтәп, зиратлар территориясендә житештерелгән каберлекләргә инвентаризация үткәрү тәртибе билгеләнә.

5. Россия Федерациясе законнары һәм әлеге Нигезләмә нигезендә бирелгән жирләү урыннары мәжбүри рәвештә, шул исәптән күрсәтелгән урыннарда төзекләндөрелмәгән (ташландық) каберлекләр булганда да, тартып алымый.

6. Жирләү урыннары зиратның билгеләнгән планировкасы нигезендә бирелә. Күрше участоклар арасында ара-0,5 м, рәтләре арасында -0,75 м..

7. Зиратның билгеләнгән планировкасын бозып, зиратларны, шул исәптән күмелгән урыннар арасында, юл кырыларында һәм санитар-саклау зonasы чикләрендә күмү урыннары урнаштыру рөхсәт ителми.

Статья 13. Ялғыз каберлекләр

1. Жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә вәкаләтле орган тарафыннан жирләү эшләре мәсьәләләре буенча махсус хәзмәткә ялғыз күму урыны бирү түрүнде гариза белән мәрәҗәгать иткән көнне жирләү һәм жирләү эшләре буенча вәкаләтле орган тарафыннан жирләү урыннары бирелә. Гаризага үлем түрүнде таныклыкның күчермәсе (чагыштыру өчен төп нәсхә күшүмтасы белән) теркәлә. Ялғыз каберлекләр өчен урыннар билгеләнмәгән мәетләрне жирләү өчен бирелә икән, гаризага өстәмә рәвештә эчке эшләр органнарының күрсәтелгән мәетләрне күмүгә ризалыгын раслаучы документ күчермәсе (чагыштыру өчен төп нәсхә күшүмтасы белән) теркәлә.

2. Ялғыз күмелү өчен күләме 5 кв. метрдан артмаска тиеш ($2,5 \text{ м} * 2,0 \text{ м}$).

Бер тирәнлектә бер урында жирләү саны -1.

3. Жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә жирле үзидарәнен вәкаләтле органы ялғыз күмелү өчен урыннар биргәндә, ялғыз жирләү түрүнде таныклык әлеге статьяның 4 өлешендә билгеләнгән очраклардан тыш бирелми.

4. Якын туганнары, башка туганнары барлыкка килгән очракта, аларның язмача мәрәҗәгате һәм туганлык мөнәсәбәтләрен раслаучы документлар нигезендә жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә жирле үзидарәнен вәкаләтле органы тарафыннан жирләү түрүнде таныклык бирелә.

Статья 14. Туганнар каберлеге

1. Туганнар каберлеге өчен урыннар жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә вәкаләтле жирле үзидарә органы тарафыннан жирләү һәм жирләү эше өлкәсендәге вәкаләтле орган тарафыннан жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә вафат булган, жирләү эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хәзмәтне яисә башка хужалык итүче субъектны жирләү өчен урын бирү түрүнде гариза белән жирләү бурычын үз өстенә алган зат мәрәҗәгать иткән көнне түләүсез бирелә. Гаризага үлем түрүнде таныклыкның күчермәсе (чагыштыру өчен

Төп нөсхө күшымтасы белөн), туфрак күмелгәндә, гаризага өстәмә рәвештә кремация түрүнда белешмә күчermәсе (чагыштыру өчен төп нөсхөне теркәү белөн) теркәлә.

2. Туганнар каберлегенең күләме 10 кв. метрдан артмаска тиеш (2,5 м*4м).

Бер тирәнлектә бер урында жирләү саны -2

3. Жирләү hәм жирләү эше өлкәсендә жирле үзидарә органнары тарафыннан туганнар каберлеге өчен урын биргәндә туган жирләү түрүнда таныклык бирелә.

Статья 15. Гайлә (нәсел) каберләре

1. Гайлә (нәсел) каберләре өчен күмү урыннары хәзер жирләр өчен дә hәм киләчәктә күмүләргә дә бирелә.

2. Зират территориясендә гайлә (нәсел) каберләре күмү зонасының мәйданы зираттагы күмү зонасының гомуми мәйданының өчтән береннән артмаска тиеш.

3. Жирләү hәм күмү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы жирле үзидарә органы карамагындағы зиратлар территориясендә гайлә (нәсел) күмү урыны бирү яисә бирүдән баш тарту түрүнда карап кабул итә, гайлә (нәсел) каберләренең реестрын төзи hәм алып бара.

4. Жирләү hәм жирләү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органына гайлә (нәсел) каберләренә жирләү өчен урын бирү мәсьәләсен хәл иту өчен түбәндәгे документлар тапшырыла:

1) гайлә (нәсел) каберләренә жирләү өчен урын бирү түрүнда гариза;

2) паспорт яисә мәрәжәгать итүченең шәхесен таныклаучы башка документ күчermәсе, чагыштыру өчен төп нөсхөне теркәү белөн;

3) ике hәм аннан күбрәк яқын туганнарының (башка туганнарының) булуын раслаучы документлар күчermәләре, төп нөсхәсе белөн чагыштыру өчен теркәлә.

Әлеге Нигезләмәдә каралмаган башка документларны бирүне таләп иту рәхсәт ителми.

Барлық тапшырылган документлар да мәрәжәгать итүчегә шуши статьяда курсәтелгән документларны тапшырган көнне аларны кабул иту датасы түрүнда тамга белөн тапшырыла торган опись буенча кабул ителә.

Жирләү hәм күмү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы бирелгән документларны исәпкә алуны hәм саклауны тәэмин итә.

6. Гайлә (нәсел) жирләү урыны киләчәккә күмелгән очракта, гайлә (ыруглық) күмү өчен урын бирү яисә аны тәкъдим итүдән баш тарту түрүндағы карап гариза барлық кирәkle документлар белөн алынган көннән алып ундырт календарь көннән артмаган сротта кабул ителә.

Әгәр жирләү хәзерге вакытта гамәлгә ашырылырга тиеш булса, гайлә (нәсел) күмү өчен урын бирү яисә аны бирүдән баш тарту түрүнда карап мәрәжәгать итүче тарафыннан жирләү өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органына (күмү көненә кадәр бер көннән дә соңға калмыйча) үлем түрүнда медицина таныклығы яисә ЗАГС органнары тарафыннан бирелгән үлем түрүнда таныклык бирү көнендә, шулай ук әлеге статьяның 5 өлешендә курсәтелгән документларны бирү көнендә кабул ителә.

7. Гайлә (нәсел) күмү урыны зурлығы 12 кв. метрдан артық була алмый (туганнар кабере өчен бушлай урынны исәпкә алып).

8. Гайлә (нәсел) каберенә күмелү түрүндагы таныклыкта түбәндәгеләр күрсәтелә: гайлә (нәсел) каберлеге өчен урын бирелгән зиратның исеме; гайлә (нәсел) каберлеге зурлығы, зиратта урнашу урыны (квартал, сектор, участок номеры); гайлә (нәсел) каберенә жирләнүе теркәлгән затның фамилиясе, исеме, атасының исеме, шулай ук законнар нигезендә башка белешмәләр.

Гайлә (нәсел) күмү урыны түрүнда мәгълүмат жирле үзидарәнең жирләү һәм күмү эше өлкәсендәге вәкаләтле органы тарафыннан гайлә (нәсел) күмү реестрына ул бирелгән көннән алып өч эш көне эчендә кертелә.

Статья 16. Мактаулы күмү урынына күму

1. Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы, Нурлат муниципаль районы, Төрнәс авыл жирлеге алдындагы казанышлары булган вафат булган граждандар истәлеген мәңгеләштерү максатларында җәмәгать зиратлары территориясендә жирләү һәм күмү эше өлкәсендәге вәкаләтле жирле үзидарә органы карапы нигезендә мактаулы күмү өчен аерым жир кишәрлекләре (зоналар) каралган булырга мөмкин.

2. Мактаулы күмү урыннары - күмелгән урыннар (кагыйдә буларак, уңайлы якын килүләре һәм яхшы күзәтүләре булган зиратның төп аллеясе буйлап урнашкан) жирле үзидарәнең вәкаләтле органы тарафыннан, кызыксынучы затлар яисә оешмаларның үтенечнамәсе буенча түләүсез нигездә жирләү өлкәсендә, Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы, Нурлат муниципаль районы, Төрнәс авыл жирлеге белән тиешле казанышларын нигезләгәндә һәм раслаганда, вафат булган хатынының, туганнарының, башка туганнарының яисә законлы вәкиленең яисә законлы вәкиленең вафат булган хатынының яисә туганнарының теләген башка төрле белдерүләре булмаганда бирелә.

3. Мактаулы күмелү урыны зурлығы - 6 кв. м мәйданлы участок.

4. Жирләү һәм күмү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы тарафыннан мактаулы жирләү урыны бирелгәндә мактаулы күмелү түрүнда таныклык бирелә.

Статья 17. Бер урынга икенче кат күму

1. Туганлык, гайлә (нәсел) каберлеге, мактаулы урында жирләү өчен түбәндәгә документлар тапшырыла:

1) жирләү түрүнда гариза;

2) күмелү түрүнда тиешле таныклык;

3) мәрәжәгать итүченең шәхесен таныклаучы паспорт яисә чагыштыру өчен төп нөхчәне теркәү белән башка документ;

4) жирләү урыны теркәлгән затның нотариаль таныкланган ризалыгы (мәрәжәгать итүче өлеге урын теркәлгән зат булмаган очракта);

5) үлем түрүнда таныклык күчермәсе белән төп нөхчәне чагыштыру өчен теркәп бирү.

Мөрәжәгать итүчедә құрсәтелгән документларның күчермәләре булмаган очракта, аларны әзерләу аның компетенциясе нигезендә жирләу һәм жирләу эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы хезмәткәрләре тарафыннан тәэммин ителә.

Әлеге Нигезләмәдә каралмаган башка документларны тапшыруны таләп итү рәхсәт ителми.

Статья 18. Күмелгән урыннарны теркәу (яңадан теркәу)

1. Жирле үзидарә органы карамагындағы зират территориясендә житештерелгән һәр күмү жирле үзидарәнең жирләу һәм күмү эше өлкәсендәге вәкаләтле органы тарафыннан күмүләрне теркәу кенәгесендә теркәлә. Күмүне теркәу турындағы язма күмү турында таныклыкка кертелә.

Күмү урыннарын теркәу кенәгесендә күмүләрне теркәу һәм күмү турында таныклыклар бирү өчен түләу алымый.

2. Күмү урыннарын һәм күмү турында таныклыкларны теркәу кенәгеләре күмү һәм күмү эше өлкәсендә вәкаләтле орган тарафыннан раслана.

Күләмнәрне теркәу китапларын алып бару тәртибе жирләу һәм күмү эше өлкәсендә вәкаләтле орган тарафыннан билгеләнә.

Жирләүләрне теркәу кенәгеләрен саклауны Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының "Төрнәс авыл жирлеге" муниципаль берәмлеге башкарма комитеты тикшереп тора.

3. Күмүне теркәу китаплары катый хисап документлары булып тора һәм дайими саклау эшләренә керә.

Күрсәтелгән китаплар жирләу һәм күмү эше өлкәсендә вәкаләтле орган билгеләгән тәртиптә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы тарафыннан муниципаль архивка дайими саклауга тапшырыла.

4. Башка затларга күмүне яңадан теркәу гариза бирү характерында һәм, яңадан теркәлү сәбәпләрен күрсәтеп, гариза нигезендә мөрәжәгать иткән көнне жирләу һәм күмү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Гайлә (нәсел) каберлегенә күмүгә карата яңадан теркәлү яқын туганнар исеменә һәм башка туганнарга башкарыла, ә андыйлар булмаганда - башка затларга.

5. Жирләу һәм жирләу эше өлкәсендә жирле үзидарә органы тарафыннан жирләүләрне яңадан теркәгендә каберлекләрне теркәу кенәгесенә һәм жирләу турындағы таныклыкка тиешле үзгәрешләр кертелә.

Каберлекләрне теркәу кенәгесенә һәм күмелү турындағы таныклыкка үзгәрешләр керткән өчен түләу алымый.

6. Гайлә (нәсел) күмелүләрен яңадан теркәу турында мәгълүмат яңадан теркәу уздырылғаннан соң өч әш көне эчендә жирләу һәм жирләу эше өлкәсендә жирле үзидарә органы тарафыннан гайлә (нәсел) күмелүләре реестрына кертелә.

Статья 19. Кабер өстендей корылмалар (кабер ташлары), аларны теркәу

1. Жирләу һәм жирләу эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы кабер

өстендейге корылмаларның (каберлекләрнен) биеклеге буенча чикләуләр билгеләргә хокуклы.

Кабер өстендейге корылмалар (кабер ташлары) түбәндәгедә билгеләнгән биеклектән дә зуррак буалмый:

- һәйкәлләр-2 м дан да биек түгел;
- чардуганнар-1,2 м дан биек түгел түгел.

2. Жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә һәр кабер корылмасын (кабер ташын) урнаштыру һәм алыштыру эшләре жирле үзидарәнең вәкаләтле органы тарафыннан башкарыла, бу хакта кабер өстендейге корылмаларны (каберлекләрне) теркәү кенәгесендә һәм жирләү турындагы таныклыкта тиешле язма эшләнә.

Кабер өстендейге корылмаларны (кабер ташларын) теркәү кенәгесендә кабер өстендейге корылмаларны (кабер ташларын) урнаштыруны һәм алыштыруны теркәү һәм жирләү турындагы таныклыкка тиешле язма кертү өчен түләү алынмый.

3. Кабер өстендейге корылмаларны урнаштыру һәм алыштыру эшләре күмелү урыны теркәлгән зат яки аның вәкиле тарафыннан паспорт яки шәхесне раслаучы башка документ, жирләү турында таныклык, шулай ук кабер өсте корылмасын әзерләү (алу) турында документ күрсәтелгәндә башкарыла.

4. Кабер өстендейге корылмаларны (кабер ташларын) теркәү китаплары катый хисап документлары булып тора һәм жирле үзидарәнең жирләү һәм күмү эше өлкәсендәгә вәкаләтле органында дайими сакланырга тиеш.

5. Кабер өстендейге корылмаларны (кабер ташларын) теркәү китабы үрнәге, аны алып бару һәм дайими саклау өчен әзерләү тәртибе жирләү һәм күмү эше өлкәсендә жирлекнең вәкаләтле органы тарафыннан билгеләнә.

Статья 20. Зиратларны карап тотуга санитар һәм экологик таләпләр

1. Зиратларда эшчәнлек санитария һәм экология таләпләрен һәм жирләү урыннарын карап тоту кагыйдәләре нигезендә жирлек администрациясе билгели.

2. Жирләү урыннарының торышын санитар-эпидемиологик күзәтү һәм экологик контроль кулланучылар хокукларын яклау һәм кеше иминлеге өлкәсендә күзәтчелек буенча федераль хезмәтнең Татарстан Республикасы буенча идарәсе тарафыннан гамәлгә ашырыла.

3. Мәет жирләү урынын карап тотуга санитария һәм экология таләпләре бозылганда, жирлек администрациясе күмү урынында эшчәнлекне туктатып торырга яисә туктатырга һәм булган хокук бозуларны бетерү һәм кеше сәламәтлегенә жирләү урынының тискәре йогынтысын бетерү, шулай ук жирләүнен яңа урынын булдыру чараларын күрергә тиеш.

4. Жирләгендә кулланыла торған предметлар һәм жиһазлар (табутлар, урналар, веноклар, бәлзәм савытлары) санитар-эпидемиологик таләпләргә һәм әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәгә таләпләргә туры килергә тиеш.

6нчы бүлек. ЙОМГАКЛАУ НИГЕЗЛӘМӘЛӘРЕ

Статья 21. Нигезләмәне үтәмәгән өчен жаваплылык

1. Өлөгө Нигезлөмөнө бозуга юл куйган затлар гамәлдәге законнар нигезендә җаваплы булалар.